

Předkládací zpráva k Pravidlům pro výběr kandidáta na funkci člena Výboru OSN pro osoby se zdravotním postižením

1. Úvod

Pravidla pro výběr kandidáta na funkci člena Výboru OSN pro osoby se zdravotním postižením (dále jen „Výbor“) byla vytvořena za účelem možné budoucí nominace kandidáta do tohoto Výboru za Českou republiku.

Výbor je zřízen v souladu s čl. 34 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením (dále jen „Úmluva“) za účelem sledování jejího naplňování jednotlivými smluvními stranami. Výbor má celkem 18 členů, odborníků na problematiku osob se zdravotním postižením, kteří jsou voleni ze seznamu osob nominovaných státy na čtyřleté funkční období s možností jednoho znovuzvolení.

Vzhledem k odlišnostem mezi jednotlivými smluvními orgány nemá ČR jednotnou metodiku výběru možných kandidátů. Výběr a následná personální nominace kandidáta probíhá vždy v souvislosti s konkrétními volbami, většinou ve spolupráci mezi věcně příslušným resortem (gestorem úmluvy) a Ministerstvem zahraničních věcí. Pro účely případné nominace kandidáta do Výboru za Českou republiku je tak nezbytné definovat a stanovit procesní pravidla pro jeho výběr a další otázky s tím související.

Návrh postupu pro výběr kandidáta na členství ve Výboru byl vypracován pracovní skupinou složenou ze zástupců Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva zahraničních věcí, Národní rady osob se zdravotním postižením České republiky a sekretariátu Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením. Materiál se předkládá k projednání a schválení Vládnímu výboru pro osoby se zdravotním postižením.

2. Nominace a volba členů Výboru

Proces nominování členů Výboru je podle čl. 34 Úmluvy zahajován nejpozději 4 měsíce před volbou, kdy generální tajemník OSN dopisem informuje smluvní státy Úmluvy o možnosti zaslat nominaci kandidátů do Výboru. Ve lhůtě dvou měsíců pak mohou státy nominovat až dva kandidáty.

Podle čl. 34 odst. 4 Úmluvy se při volbě zohledňuje spravedlivé geografické rozdělení, vyvážené zastoupení žen a mužů a účast odborníků se zdravotním postižením.

Současné složení výboru je následující: 5 členů z oblasti jižní Ameriky a Karibiku, 4 z Afriky, 5 z Asie a oblasti Pacifiku, 1 z východní Evropy a 3 z Evropy západní a dalších států (např. Austrálie). Volby nicméně podle regionálního klíče neprobíhají.

Vnitrostátní proces nominování kandidátů do Výboru je zcela v kompetenci jednotlivých smluvních států, OSN vydala v roce 2015 doporučení (dále jen „doporučení OSN“) shrnující základní oblasti, které se týkají členství v jeho výborech včetně doporučení pro výběr vhodného kandidáta.¹

Dle doporučení OSN by měl být tento proces otevřený, transparentní, kandidáti by měli mít požadované morální i odborné předpoklady a taktéž by neměl být nominován ten, kdo ve stejném čase zastává vysokou funkci ve státní správě nebo pozici, která by jej mohla vystavit tlakům nebo střetu zájmů. Do výběru kandidátů by dle doporučení OSN měly být zapojeny také organizace osob se zdravotním postižením.

3. Požadavky na osobu kandidáta do Výboru

Členové Výboru vykonávají funkci jako nezávislé osoby a předpokládá se, že jsou osobami s výraznými morálními kvalitami a uznávanými schopnostmi a zkušenostmi v oblastech, které jsou předmětem Úmluvy. Kandidáti by proto měli mít dlouholetou praxi, odpovídající jazykovou vybavenost, výhodou jsou také mezinárodní zkušenosti v oblasti práv osob se zdravotním postižením. Tyto předpoklady jsou nezbytné k tomu, aby mohl člen výboru řádně plnit úkoly spojené zejména s monitorováním a podporou implementace Úmluvy, podáváním zpráv a doporučení v dotčených oblastech, prováděním šetření či řešením stížností.

Mezi povinnosti člena Výboru patří zejména účast na plenárních zasedáních v Ženevě (zpravidla 2x v roce). V březnu/dubnu se koná zasedání v délce cca 3,5 týdne, týden před zasedáním se člen účastní přípravných pracovních skupin. V období srpen/září se pak koná druhé zasedání v délce cca 3 týdnů, týden před zasedáním je věnován opět práci v přípravných skupinách. Celkem by tedy měl být kandidát připraven účastnit se těchto akcí v rozsahu cca 8-10 týdnů ročně. Mimo zasedání se členové Výboru účastní mnoha dalších akcí, které s činností Výboru přímo nesouvisí (např. účast na konferencích).

Vzhledem k tomu, že OSN hradí pouze náklady (tj. denní příspěvek na úhradu nákladů na ubytování a další náklady jako stravování, místní doprava, komunikace atd.) související se zasedáními a s plněním dalších oficiálních úkolů vztahujících se k přímé činnosti Výboru, musí být vybraný kandidát schopen a ochoten dostát svým povinnostem plynoucím z členství ve Výboru bez nároku na pravidelný plat či jinou odměnu.

V případě zvolení kandidáta se zdravotním postižením zajišťuje OSN přiměřená opatření na základě jeho specifických potřeb, také však pouze ve vztahu k plnění úkolů přímo souvisejících s vlastní činností Výboru.

4. Postup pro volbu kandidáta za Českou republiku

Na výběru kandidáta na členství ve Výboru se budou podílet zástupci Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva zahraničních věcí, Národní rady osob se zdravotním postižením České republiky, Kanceláře veřejného ochránce práv a sekretariátu Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením prostřednictvím ad hoc ustavené komise. Výběr nejvhodnějšího kandidáta na základě doporučení komise provede VVOZP.

Nominace kandidáta je navržena v následujících krocích:

1. Vyhlášení veřejné výzvy k podávání nominací Vládním výborem pro osoby se zdravotním postižením.

¹ https://www.ohchr.org/Documents/Publications/HR_PUB_15_2_TB%20Handbook_EN.pdf

Nominace budou podávány Úřadu vlády ČR, Vládnímu výboru pro osoby se zdravotním postižením, a to poštou či prostřednictvím datové schránky. Soustředování podaných nominací bude zajišťovat sekretariát VVOZP.

V rámci podávání žádosti mohou být kandidáti požádáni, mimo zaslání životopisu, také např. o vyplnění dotazníku o jejich odborných znalostech a zkušenostech při prosazování práv osob se zdravotním postižením.

Dle zkušeností s již proběhlými volbami do dalších výborů OSN je z hlediska efektivity a účelnosti nezbytné rozhodnout o kandidatuře ČR alespoň 26 měsíců před samotnou volbou a bezodkladně zahájit kampaň na podporu konkrétního kandidáta. Vzhledem k délce kampaně proto musí být výzva vyhlášena přibližně 32 měsíců před samotnou volbou členů Výboru.

2. Komise pro výběr kandidáta provede první kolo hodnocení na základě obdržených nominací (včetně životopisu a dotazníku) a vyřadí ty žádosti, které zjevně nesplňují stanovené požadavky či jsou neúplné.

Seznam kandidátů a podklady pro jednání komise zajišťuje sekretariát VVOZP.

3. Kandidáti, kteří postoupili z předchozího kola, budou pozváni k účasti na pohovoru, na kterém budou ověřeny také potřebné jazykové znalosti.

Kandidát by měl aktivně ovládat anglický jazyk, znalost dalšího z pracovních jazyků Výboru je výhodou (francouzština, španělština).

4. Komise vypracuje zprávu s doporučením a odůvodněním výběru nejvhodnějších kandidátů.
5. VVOZP posoudí navržené kandidáty a provede konečný výběr. Návrh na předložení kandidatury ČR postoupí Ministerstvo práce a sociálních věcí Ministerstvu zahraničních věcí.